

בבוקר היתה שיחה עם משה דייך, שמעון ויוסף אלמוגי - בעיקר על יחסים פנימיים,

הכנסת רוח טובה "בצמרת". משה היה בסדר, אלמוגי לא כל כך.

- בא לרבעים אחדים דיבון, שהיה שגרירנו בחבש וילך בעוד חודש למלא מקומו של

נחמיאס כשגריר בכרזיל.

בערב בא שוב משה ומסר לי רשמיו מווינסאס.

- הבוקר נסעתי לכפר ויתקין - לכנס ההידברות. נאספו כמה מאות איש. דיברו רבים -

חברי מפאי וחברי רפי. חגי בנימיני מנהלל דבר הראשון והודיע שאין להשלים עם הפילוג.

דברים כנים דיבר רק מנחם דורמן - שלא דיבר כלל על הידברות, אלאעמידתו סחוץ לכל מפלגה.

מכוערת בדבריה - היתה סנסה - ולאחר ששמעתי אותה דרשתי זכות הדיבור. הסברתי מדוע עזבתי

את מפא"י ומהי סכנת משטר הרמיה והפחד. בסוף הוויכוח קיבלה סנסה שוב רשות הדיבור

והחרגזה על שמחאו כף לדברי, שאמרתי על ראש הממשלה שהוא מרמה ומסקר.

11.9.66, יום א'

בבוקר היה אצלי יהודי שויצרי *Plent* עם אשתו /ישראלית) להסריט ראיון אתי.

גזל סמני יוהר משתי שעות. שאל בצרפתיה ובגרמניה ועניתי אנגלית.

(1) היות ויטלאו לי בקרוב 80 שנה ואני בארץ 60 שנה ועורכים לכבודי חגיגות ועודני

פעיל כאילו הייתי צעיר הוא מעמיד לי שאלות: 1) יחסי גרמניה וישראל? עניתי: תלולי

המשטר הנאצי לא נשכה, אבל גרמניה של עכשיו שונה מזו של הנאצים, והעם הגרמני הכיר

באחריותו לשואה (רצח 6 מיליון יהודים) - ולכן פנינו לעחיד, אם כי לא נססזהעבר.

(2) שכניכם מכריזים שעומדים להשמידכם. הם מהרבים והולכים הם גם מתקדמים. ההחשיב שבעוד

20 שנה חוכלו לעמוד נגדם - עניתי: קשה להתנבא מה יהיה בעוד 20 שנה. אנו חיים בתקופה

של חליפות שלא היתה כמוה בהיסטוריה האנושית, אבל עם רוב האנושיות לא יושמד בסך 20

הזנים הנאות במלחמה אטומית יש לקוות שאירופה תתקרב למערב, ואם כי סין

עתידה להיות המעצמה האדירה ביותר ויש לה סכסוך חמור עם רוסיה (לא אידיאולוגי, כי אם

פוליטי: הצרים הרוסים שללו מהם ב-8 מאות אלף מיל מרובע - משטחים, יש לקוות ששלושה

הגושים בעולם - רוסיה, אירופה וארה"ב - ישליטו שלום בעולם, ובלי עזרה כספית מצד אמריקה

ועזרה מצד רוסיה מצרים לא חלחם בישראל, והגושים הגדולים בכלל ימנעו מלחמות, אף עד כמה

שיש לראות מראש דברים כאלה. (3) אומרים שישראל היא תיאוקרטיה. מהו תפקיד הדת במדינה

חוקמית? קראתי שאין ישראל תיאוקרטיה, הכרזתי בכל פעם בכנסה שאנו מדינת חוק ולא מדינת

הלכה, אבל "האמונה" היהודית שונה מאמונת הנצרות, האיסלם והבודהיזם. מצד אחד היא חורה

לאומית - קשורה עם א"י - ארץ הקודש, עם הלשון העברית - לשון הקודש, והחגים הם מאורעות

לאומיים, כגון הפסח. מצד שני זוהי האמונה האוניברסלית ביותר. כפרק הראשון של התורה נאמר

שאלהים ברא האדם - זכר ונקבה ברא אותם, בצלם אלהים ברא אותם. אלהים לפי החפיכה היהודית

היא התגלמות הרוח, האמת, השלום, האהבה, הצדק והרחמים. שני האנשים הראשונים שנבראו בצלם

אלהים לא היו יהודים או הודים או כושים - אלא אבות המין האנושי, ונבראו בצלם אלהים.

בויקרא נאמר ואהבת לרעך כמוך - וזה נאמר לא רק על יהודים, כי באוחו פרק (יט')

נאמר בפירוש, "וכי יגור גר בארצם לא חוננו אותו. כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר אחכם ואהבת

לו כמוך, כי גרים הייתם בארץ מצרים". עמוס מנביאי הכתב הראשונים אמר: "הלא כבני כושיים

אתם לי בני ישראל, נאם ה', הלוא את ישראל העליתי מארץ מצרים, ופלשתים מכפתור וארם מקיר" -

כל העמים שוים.

וספר שלם - יונה - נכתב להבליט אידיאה זו. ה' אמר ליונה שחרה לו על הקיקיון שיבש

ולא חסה בצל על ראשו; אתה חסה על הקיקיון אשר לא עמלת בו ולא גדלתו, שבן לילה היה ובן

לילה אבד. ואנו לא אחוס על נינוה, העיר הגדולה, אשר יש בה הרבה משחים עשרה רבו אדם,

אשר לא ידע בין ימינו ושטאלו ובהמה רבה". וישעיהו אמר נכא כי "לא ישא גוי אל גוי חרב

ולא ילמדו עוד מלחמה" - וזאת אין לסבוא בשום ספרות עתיקה, יוונית, הודית או סינית.

ערכים אוניברסליים אלה הם ערכי היהדות.

5) האם לדעתך צריך העם היהודי למלא בימינו תפקיד עולמי? ענית: אנו עם קטן כאשר היינו

תמיד, ועוד בהורה נאמר "וארים המעט מכל העמים", אבל היה לנו תמיד יתרון רוחני, אחרת לא עמדנו עד היום, ובשלוש המאות האחרונות, אנו כובשים גם המדע החדש ואיננו נופלים בכך משום עם אחר, ולכן אם נצליח לשמור על יתרוננו הרוחני ונרכוש הישגי המדע והטכנולוגיה - נוכל בלי ספק להיות לדוגמא לעמים פחות מפותחים כי שאמר ישעיהו: "ואחנך לכרית עם ולאור גויים".

לבסוף שאל אותי על סין שאני כל השנים דורש להכניסה בארגון האו"ם. כדוע?

אמרתי לו: סין הנוכחית מטיפה לשנאה ארסית לישראל ומעלילה עליה שהיא רק בסיס לאימפריאליזם,

אם כי אני בטוח שהיא יודעת שאין זו אמת, אבל קראתי בילדותי ספרי דוסטויבסקי וידעתי שהוא אנטישמי - אבל גם ידעתי שהוא אחד מגדולי הספרות העולמית. איני דן סין על פי יחסה לישראל - אלא על פי מהותה ומקומה בעולם - עם תרבותי זה לפחות שלושה אלפים שנה, רק בשנת 1949 נשתחרר מלחץ ועושק חיצוני ושלטון כושחת בפנים. זה עם חרוץ, מתקדם, וגדל בעמים. אין ספק שבעוד 10-20 שנה ידביק את ארה"ב ורוסיה מבחינה מדעית וטכנולוגית ויהיה המעצמה הראשונה בעולם - ויש מפני זה להכניס אותה לאו"ם ולעזור לה. אין להגיד שלא נסקפת ממנה סכנה - אבל אם אירופה התאחד ועל ידי זה תתקרב ארוסיה למערב - אין סכנה שסין תערוך מלחמה, כי הצרוף רוסיה, אירופה, אמריקה ימתן את סין.

- שארית היום הקדשתי לעיונים בבליגנות דבר והארץ משנת 1960 - בעיקר בפרשת אייכמן

ופרשת עונת הדין.

12.9.66, יום ב'

ד"ר לריה יעץ לפוליה להכנס לימים אחדים לבית חולים איכילוב של בדיקות.

דיברתי אחת לפנות ערב - היא סבורה שתגיע הנה בעוד 2-3 ימים.